

הקיץ הגיע, החופש הגדול בפתח, ובקרוב רבים מאיתנו יהפכו להיות **תיירים**.

הנושא המרכזי בפרשת שלח-לך - העוסקת בפרשת שנים עשר המרגלים המפורסמת - הוא תיירות, או ליתר דיוק, אומנות התיור. זו מילה כל כך חשובה, שהיא אף קיימת, כמות שהיא, גם באנגלית (tourist).

הנה הסיפור, היישר מהמקור. שימו לב למילה לתור החוזרת על עצמה בווריאציות שונות:

(במדבר, פרק י"ג) **וידבר ה' אל משה לאמר. שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל איש אחד איש אחד למטה אבותיו תשלחו כל נשיא בהם... וישלח אתם משה לתור את ארץ כנען, ויאמר אלהם עליו זה בנגב ועליתם את ההר. וראיתם את הארץ מה הוא ואת העם הישב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב. ומה הארץ אשר הוא יושב בה הטובה הוא אם רעה ומה הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים. ומה הארץ השמנה הוא אם רזה היש בה עץ אם אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בכורי ענבים. ויעלו ויתרו את הארץ... וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום. וילכו ויבאו אל משה ואל אהרן ואל כל עדת בני ישראל אל מדבר פארן קדשה וישבו אתם דבר ואת כל העדה ויראום את פרי הארץ. ויספרו לו ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש הוא וזה פריה. אפס כי עז העם הישב בארץ והערים בצורות גדולות מאד וגם ילדי הענק ראינו שם. עמלק יושב בארץ הנגב והחתי והיבوسی והאמרי יושב בהר והכנעני יושב על הים ועל יד הירדן. ויהס כלב את העם אל משה ויאמר עלה נעלה וירשנו אתה כי יכול נוכל לה. והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו. ויצאו דבת הארץ אשר תרו אתה אל בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אתה ארץ אכלת יושביה הוא וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות. ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם.**

שמתם לב שהסיפור כלל לא עוסק במרגלים? מדובר בתיירים! ולא, אני לא מיתמם. אין כאן סיפור של ריגול. מעתה לא אכנה אותם מרגלים, כי אם תיירים.

אילולא הופיעה המילה הזו - לתור - שוב בהמשך הפרשה, בהקשר אחר לגמרי, לא הייתי מטריח אתכם בעניינה. אבל היא מופיעה, והיא משמעותית מאוד!

כמה פסקאות אחרי סיפור התיירים, כאילו ללא כל קשר, מופיעה מצוות הציצית, שבגללה אנחנו מתעטפים בטלית עד עצם היום הזה:

(במדבר, פרק ט"ו, ל"ח-מ"א) **דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת. והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם. למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לאלהיכם. אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני ה' אלהיכם.**

הפרשה השבוע מטיחה בנו האשמה קשה: לנו, בני האדם, יש נטייה לזנות! אנחנו זונים על ידי כך שאנחנו תרים אחרי לבבנו ואחרי עינינו. וכשאנו זונים כך, אנו שוכחים את חירותנו, שוכחים שיצאנו ממצרים, שוכחים שכתנו ברית עם אלוהי החירות והתחייבנו שלא יהיה לנו אלוהים אחרים על פניו.

מה ההבדל בין ה"לתור" הראשון (של סיפור התיירים), שבו יש הוראה לתור, לבין ה"לתור" השני (של מצוות הציצית) שבו נאמר שאסור לתור? והאם יש קשר בין "תור" לתורה???

המשימה שאלוהים הניח לפתחו של משה ושל עם ישראל, הייתה לתור את הארץ, אלא שמשה הוסיף הנחיות מבלבלות. משה הוא בעצם זה אשר הפך את המשימה למסע של ריגול.

בעזרת מצוות הציצית אפשר לנסות להבין מה באמת ביקש אלוהים ממשה ומבני ישראל: הוא ביקש מאיתנו לדייק מאוד בחיינו. כי מי שתר אחר לבבו ואחרי עיניו, מתרשם באופן שטחי ביותר מהמציאות הנפרשת לפניו. הוא ער - בין אם הוא מתרשם או משתעמם - למעטפת החיצונית של הדברים. אלוהים מבקש ממנהיגי העם - אותם שנים עשר התיירים - שיצליחו לראות את המהות של הארץ, את הפנימיות שלה, את הלז שלה. וזה קשה!

זה קשה, כי לא מחנכים אותנו לראות את המהות. כל החינוך שלנו - בבית ובבית הספר - הוא להתבונן בנגלה המידי, השטחי.

משה לקח את ההנחיות האלוהיות הפשוטות וניסה לתת להם קצת "בשר". הוא ניסה לכוון אותם - מה לחפש, מה לראות. והם אכן ראו את המהות. כשהם שבו מהמסע, הם ספרו, "וְגַם זָבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ הוּא". אבל מיד - ממש מיד, באותו פסוק עצמו - הם עוברים לרכילות ושיפוטיות, ובעיקר לפחד גדול.

גודלם של יושבי הארץ והביצורים שבהם הם יושבים הוא עניין מעניין אולי, אבל הוא לא המהות וזו לא הייתה מטרת המסע שלהם! הם לא נשלחו לרגל, הם נשלחו לתור! המשימה שלהם הייתה לראות את המהות של המקום.

כלב בן יפונה ויהושע בן נון לא היו חזקים יותר מהאחרים. הם גם לא היו טובים יותר מחבריהם. הם פשוט דבקו במהות, ולא ברכילות השטחית.

רובנו דומים יותר לעשרת התיירים המופחדים מאשר לשניים האחרים. רובנו מביטים במציאות וגוזרים ממנה מסקנות - היא מפחידה, היא מקסימה, היא יפה, היא מכוערת... כי כך הורגלנו.

מצוות הציצית - בין אם אתם לובשים ציצית ובין אם לאו - נועדה להזכיר לנו "את מצוות ה".

מהי "מצוות ה" בהקשר זה?

להתבונן היטב. לחפש כל העת את המהות של הדבר.

לא להתפתות ללכת אחר לבבנו ואחרי עינינו, שמגיבים כל העת למציאות הנגלית - יפה, מכוער, חזק, חלש, נחמד... התורה מגדירה את המציאות הנגלית והשטחית כ"מצרים" - מקום צר - ראייה שאין בה אפשרות של חירות.

וזה גם הקשר בין לתור לבין תורה. התורה איננה ספר ההיסטוריה של עם ישראל. התורה היא אומנות המהות! רוב האנשים הקוראים את התורה ללא "משקפי המהות", ממש לא מתחברים אליה, ואפילו נרתעים ממנה. כשמתחילים לראות בה מורת דרך למהות, הכל מתחיל להשתנות.

איך עושים זאת? לצערי, זה לא המקום להרחיב על כך. לראיית המהות אין נוסחה, שהרי נוסחה תמיד תחזיר אותנו אל השטחיות הבנלית. אבל כן אפשר לשים לעצמנו כוונה - כוונה ללמד את עצמנו את מה שלא לימדו אותנו בבית ספר: לראות את המהות הנוכחת בכל, את האלוהי, את האינסוף.

שבת שלום,

אלישע